

Tisková zpráva

Postoje české veřejnosti k zaměstnávání cizinců – březen 2019

- ⊙ Přibližně polovina českých občanů soudí, že je správné zaměstnávat v České republice cizince, asi dvě pětiny (41 %) veřejnosti mají názor opačný.
- ⊙ Současná podpora zaměstnávání cizinců je výrazně vyšší, než byla v březnu 2016.
- ⊙ Přibližně dvou třetinová většina českých občanů se kloní k názoru, že zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností (67 %) a současně, že cizí levná pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů (65 %).

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

⊙ V rámci svého březnového šetření CVVM SOÚ AV ČR zkoumalo názory české veřejnosti na to, jak by se mělo přistupovat k zaměstnávání cizinců. Konkrétně šetření zjišťovalo obecný postoj občanů k zaměstnávání cizinců a dále i některé dílčí názory na tuto problematiku, na které se zaměřila baterie výroků, s nimiž respondenti vyjadřovali buď souhlas, nebo nesouhlas.

Tabulka 1: Zaměstnávání cizinců v ČR¹ (%)

	5/2003	3/2008	3/2009	3/2010	3/2011	3/2012	3/2013	3/2016	3/2019
rozhodně ano	5	11	7	9	7	8	8	4	8
spíše ano	40	57	48	46	48	42	42	30	41
spíše ne	35	21	28	31	31	33	35	39	30
rozhodně ne	9	4	8	8	8	9	8	18	11
neví	11	7	9	6	6	8	7	9	10
ano/ne	45/44	68/25	55/36	55/39	55/39	50/42	50/43	34/57	49/41

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Pokud jde o obecný postoj české veřejnosti k zaměstnávání cizinců (viz tabulku 1), téměř polovina (49 %) občanů to považuje za správné, zatímco přibližně dvě pětiny (41 %) vyjadřují názor opačný. Desetina (10 %) dotázaných se k položené otázce neuměla vyjádřit a zvolila odpověď „nevím“.

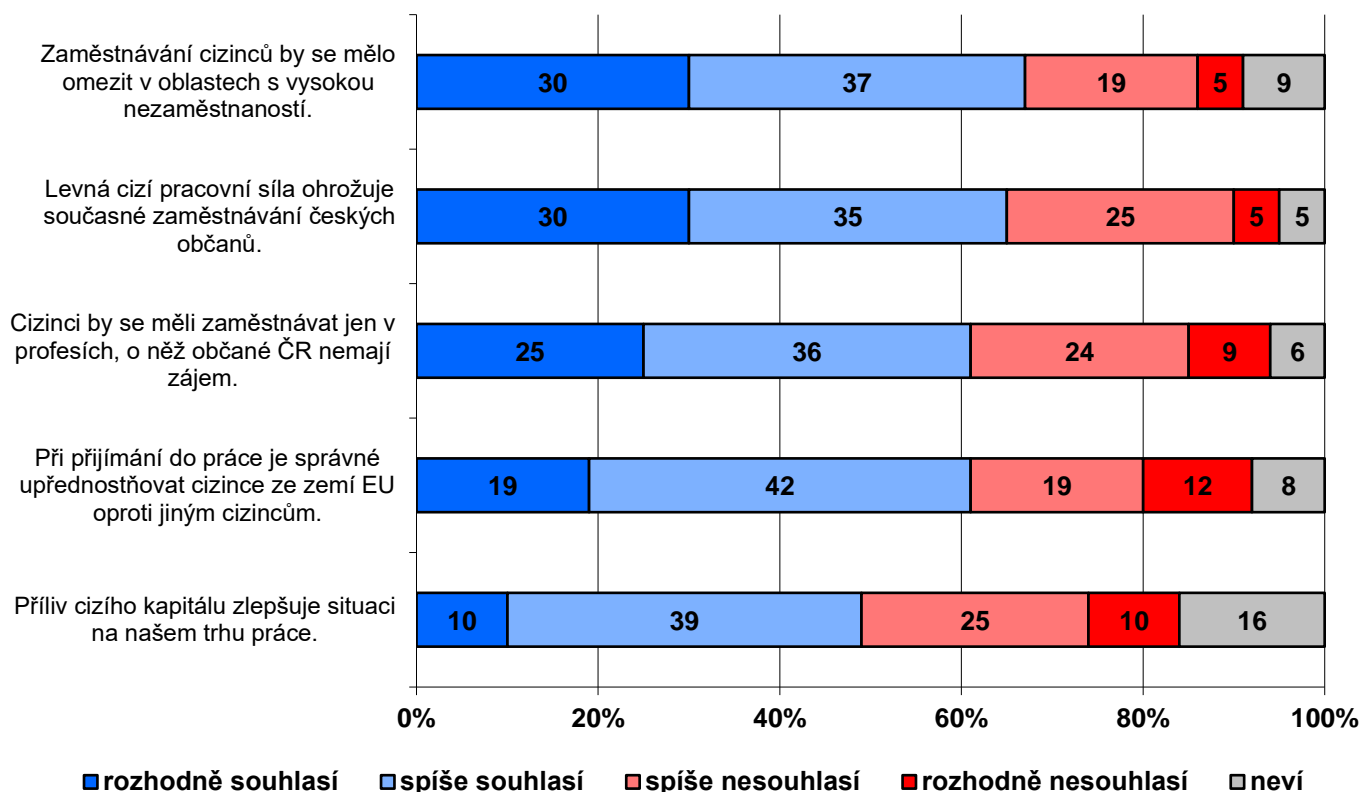
Současná podpora zaměstnávání cizinců je výrazně vyšší, než byla v březnu 2016, kdy byla otázka do výzkumu zařazena naposledy. Podíl souhlasících za uplynulé tři roky vzrostl o 15 procentních bodů a podíl nesouhlasících naopak o 16 procentních bodů poklesl. Aktuální výsledek je srovnatelný s výzkumy realizovanými v letech 2012 a 2013, současně je ale podpora zaměstnávání cizinců o něco nižší, než byla v průběhu let 2009 až 2011 a výrazně nižší než v roce 2008.

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že je správné zaměstnávat cizince v ČR? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Podrobnější analýza ukázala, že podpora zaměstnávání cizinců roste se stupněm dokončeného vzdělání a se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně domácnosti respondenta. Relativně vyšší podporu zaměstnávání cizinců šetření zaznamenalo také mezi vysoce kvalifikovanými odbornými nebo vedoucími pracovníky i kvalifikovanými dělníky a řemeslníky, obyvateli Prahy a Jihomoravského a Pardubického kraje, lidmi žijícími ve větších městech s více než 80 tisíci obyvateli, dotázanými, kteří současnou ekonomickou situaci ČR hodnotí jako dobrou, lidmi, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí na pravici, a voliči ODS, TOP 09 a Pirátů.

Naopak nesouhlas se zaměstnáváním cizinců častěji zazníval od nezaměstnaných, pomocných a nekvalifikovaných dělníků a řemeslníků, respondentů, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako špatnou, lidí hlásících se jednoznačně k levici, stoupenců KSČM a SPD a rozhodnutých nevoličů bez preferované strany.

Graf 1: Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky? (%)²

Pozn.: Položky seřazeny sestupně dle podílu souhlasu (součet odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Postoje české veřejnosti k zaměstnávání cizinců na českém trhu práce jsme mapovali také prostřednictvím souhlasu či nesouhlasu s baterií výroků (viz graf 1 a tabulku 2). Výsledky ukazují, že přibližně dvou třetinová většina českých občanů se kloní k názoru, že zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností (67 %) a současně, že cizí levná pracovní síla ohrožuje zaměstnávání českých občanů (65 %). Zhruba tří pětinová většina převažuje u mínění, že při přijímání do práce by měli být upřednostňováni cizinci ze zemí EU před ostatními cizinci a že cizinci by se měli zaměstnávat jen v profesích, o které čeští uchazeči o práci nemají zájem (souhlas shodně vyjádřilo 61 % dotázaných). Přibližně polovina respondentů věří, že příliv cizího kapitálu zlepšuje situaci na našem trhu práce, když souhlas s tímto výrokem vyslovilo 49 % respondentů a nesouhlas 35 %. V případě tohoto výroku byl zjištěn nejvyšší podíl (16 %) respondentů, kteří se k položené otázce neuměli vyjádřit a zvolili možnost „nevím“.

² Znění otázky: „Souhlasíte, či nesouhlasíte s následujícími výroky.“ Znění výroků viz graf 1. Možnosti odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s výroky (%)

	5/03	3/08	3/09	3/10	3/11	3/12	3/13	3/16	3/19
Zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností.	81/12	69/20	78/14	76/15	76/18	78/16	79/17	74/19	67/24
Levná cizí pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů.	83/12	66/28	78/17	81/14	81/16	78/19	81/17	76/19	65/30
Cizinci by se měli zaměstnávat jen v profesích, o něž občané ČR nemají zájem.	63/28	62/30	66/26	63/29	68/27	69/26	69/27	65/27	61/33
Při přijímání do práce je správné upřednostňovat cizince ze zemí EU oproti jiným cizincům.	29/54	37/49	41/45	42/42	48/42	46/42	38/54	57/30	61/31
Příchod cizího kapitálu zlepšuje situaci na našem trhu práce.	58/26	59/20	53/25	53/27	52/34	52/33	52/36	42/39	49/35

Pozn.: Údaje v procentech, dopočet do 100 % ke každé dvojici tvoří odpovědi „neví“. Položky seřazeny sestupně dle podílu souhlasu v aktuálním výzkumu.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Při srovnání aktuálních výsledků s daty z předchozích let vidíme, že u všech sledovaných položek došlo k významnému posunu. Nejvýraznější změnu jsme přitom zaznamenali v případě výroku, že levná pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů, kde souhlas poklesl a nesouhlas stoupl shodně o 11 procentních bodů. Tato změna pravděpodobně souvisí s aktuálně velmi nízkou mírou nezaměstnanosti v České republice. Aktuální podíl souhlasících je vůbec nejnižší za celé sledované období, přičemž statisticky srovnatelná hodnota byla zjištěna ještě v roce 2008.

Výrazný pokles podílu souhlasících jsme rovněž zaznamenali v případě tvrzení, že zaměstnávání cizinců by se v oblastech s vysokou nezaměstnaností mělo omezit (pokles souhlasu o 7 procentních bodů a nárůst nesouhlasu o 5 procentních bodů). Aktuální výsledek tak znamená nejnižší podíl souhlasících za celé sledované období, tj. od roku 2003. Mírný pokles (o 4 procentní body) podílu souhlasících byl rovněž zjištěn u výroku, že cizinci by se měli zaměstnávat jen v profesích, o něž občané ČR nemají zájem. I zde je aktuální podíl souhlasících nejnižší za celé sledované období, přičemž srovnatelných hodnot bylo dosaženo ještě v roce 2008.

Opačný trend, tedy nárůst souhlasu je patrný u tvrzení, že příchod cizího kapitálu zlepšuje situaci na našem trhu práce. Aktuální podíl souhlasících je sice o 7 procentních bodů vyšší než v minulém šetření v roce 2016, zůstává však o něco nižší než v předchozích letech (2003 až 2013).

V porovnání s výzkumem realizovaným v březnu 2016 rovněž mírně vzrostl (o 4 procentní body) podíl souhlasu s tím, že při přijímání do práce je správné upřednostňovat cizince ze zemí EU oproti jiným cizincům. Z dlouhodobého hlediska v období let 2003 až 2011 podíl souhlasících postupně rostl, až v roce 2011 poprvé převládl souhlas nad nesouhlasem. Do roku 2013 poklesl podíl souhlasících o 10 procentních bodů na úroveň z roku 2008, poté podíl souhlasících začal opět růst až na dosud nejvyšší úroveň dosaženou v aktuálním výzkumu.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 3. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1096</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>226</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.46, OV.49</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov190412</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>12. dubna 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy". |